

сръбнезбъновитѣ паметници (сега само въ Тракия) и българинѣ (въ другитѣ мѣстности и въ писмени езикъ). *Исторія* р. 169. *Матовъ*, като говори за Миладиновиѣ Сборникъ, поменува като специално македонски форми на името само „бугари“ и „блѣжри“ (*Кратка Расправа*, р. 47). *Дювернуа* познава само ф. ф. българинѣ, българинѣ, бугаринѣ и бугаринѣ,¹⁾ а *Верховичъ* твърди дору, че македонското население се наричало само „болгари“: „Но я самъ ове песме назвао бугарскимъ, а не словенскимъ, збогъ тога, ерѣ данастъ кадъ бы когодъ македонскогъ славенина запитао: што си ты? съ мѣста бы му одговорю: а самъ болгаринѣ, а свойъ езикъ зову болгарскимъ, премда многи јоле писмени люди, свегда себе називаю славено-болгарима“. (Нар. П. мак. Буг. р. XIII).

Голѣмото разнообразие на диалектичнитѣ форми е между друго единъ добъръ доказъ, че националното самосъзнание на българина не ще е било тъй притѣвляо, както се прѣдполага обикновено. Името българинѣ е живо, какво ще видимъ въ литературата на Дамаскинѣтѣ (XVII, и XVIII вѣкъ), на се запазва непрѣкъснато и въ народнитѣ нарѣчия, *както се подлага тукъ на фонетичнитѣ закони на всѣки диалектъ отдѣлно*. Глѣмо това естествено развитие говори въ полза на древността на името. *Еднообразието* би било напротивъ най-вѣрнѣтъ признакъ на външно влияние при липсата отъ общъ литературнѣтъ езикъ, както това се съглежда въ ф. бугаринъ въ голѣма часть отъ македонскитѣ диалекти (вж. по-долу). *Полна заборава* на народното име едва ли ще е имало, прочее. Имало е обаче периоди, когато народната самосвѣсть е отслабвала и когато името българинѣ въ извѣстни области е отстъпвало мѣсто на други по-общии термини: *християнинѣ, рая, дору кауринѣ* (Верк, № 180). Заблѣжително е само, че това явление поне въ писменитѣ паметници не е старо. То се сръща главно отъ края на миналия и началото на настоящия вѣкъ. Черновеждъ заблѣзва въ една своя статийка „Нѣколко записки отъ сегашния вѣкъ“ (Сбм. VI, 378), че рѣдко въ тии записки дору до 1861. год. ще се сръщне думата болгаринѣ, бугаринѣ, блѣгаринѣ, българинѣ, или бугаринѣ. Въ противоположность на турцитѣ мухамедани, агарини, българинѣ се наричатъ обикновено ристени, ристениѣ. (Ср. и Материали за новата история на България, сПсп. 1890., XXXV, 670 и сл.) Както въ по-старитѣ записки, така на много мѣста и *между народа* намираме терм. християнинѣ — българинѣ. Ср. Сбм. XI, р. 75. ристявини (бугаринѣ). Често ристянинѣ значи православнѣтъ, *Кач.* 217: „И сега и Русія и Болгарія се едно — ристянинѣ“, както и обратно: сръбете са бугари. Така и въ официалнитѣ турски документи преди да се учреди езархията, Ср. Сбм. XV, 375. Милетичъ, „Единъ документъ отъ първото врѣме на танзимата“ Въ Битолско: „християнинѣ“ или „урум-милетѣ“. Ср. и Веселиновиѣ о. с. „Пре 15 година био сам у Турској, и имао сам прилике да подуже разговарамъ са многима, нарочито са

¹⁾ За жалостъ у *Дювернуа* не сѣ означени дору ударенията. Още по-малко може да ни послужатъ *Героев* (Рѣчникъ), който „признава“ само една форма — блѣгаринѣ. Вж. подробно при форми на името.